

Zafer, Adalet ve Nükleer Silahsız Bir Gelecek: Rusya'nın Ukrayna'ya Karşı Savaşını Sonlandırmak İçin Bir Çerçeve

Doğu Avrupa Demokrasi Merkezi – Görüş Belgesi No. 1.

CEED

JUN 15, 2026

Ukrayna ve dünya için adalet, hesap verebilirlik ve kalıcı güvenlik üzerine kurulu bir barış vizyonu.

“Rusya yok edilene kadar – askerden arındırılana, nükleer silahsız hale getirilene ve kendi bölgesel/ulusal kimliklerine sahip düzinelerce bağımsız devlete bölünene kadar – savaş sona ermeyecek.”

— Cemil Kerimoğlu, yazar, analist ve Rusya ile Doğu Avrupa yorumcusu.

24 Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'ya tam ölçekli işgalinden bu yana dört yıl geçti.

Rusya'nın Kırım'ı ilk işgalinden ve 2014'teki Donbas savaşından bu yana on iki yıl geçti. Yüzbinlerce Ukraynalı öldü ya da yaralandı. Şehirler harabeye döndü. Egemen bir ulus sistematik bir yıkıma maruz kaldı. İnsanların hayatları mahvoldu.

Ancak tüm savaşlar sona erer. Tek soru, nasıl sona ereceği.

Bu savaş, saldırganlığı ve nükleer şantajı ödüllendirecek şekilde mi sona erecek? Yoksa

hukukun üstünlüğünü yeniden tesis edecek, Avrupa'yı güvence altına alacak ve küresel düzeni güçlendirecek bir şekilde mi sona erecek?

Merkezimizin tutumu açıktır: Savaş, Ukrayna'nın kesin askeri zaferi, Rusya liderliğinin hesap vermesi ve Avrupa ile küresel güvenliğin yapısal dönüşümüyle sona ermelidir. Cemil Kerimoğlu'nun tarif ettiği gibi, Rusya'nın askerden arındırılması, nükleer silahsız hale getirilmesi ve parçalanmasıyla sona ermelidir. Bundan daha azı, Ukrayna'yı — ve dünyayı — benzer olayların tekrarlanmasına karşı savunmasız bırakır.

I. Savaşın Doğası

Bu, bir toprak anlaşmazlığı değildir. Bu, Rusya'nın emperyalist fetih savaşıdır.

2014'ten bu yana Rusya:

- Ukrayna'nın egemen topraklarını ilhak etti.
- Ukrayna'ya tam ölçekli bir işgal başlattı.
- Ukrayna'daki sivilleri ve altyapıyı sistematik olarak hedef aldı.
- Ukrayna'da belgelenmiş savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar işledi.

- Ukrayna devletini ve kimliğini ortadan kaldırmaya çalıştı.

21. yüzyılda vahşetler işleyerek saldırgan bir savaş yürütmeye istekli bir devlet, yalnızca komşuları için bir tehdit değildir. Bu durum, bölgesel istikrar ve uluslararası düzenin kendisi için sistemik bir tehdittir.

Yirminci yüzyıl tarihi, yayılmacı rejimlerin gönüllü olarak durmadığını öğretir. Onlar

ancak durdurulduklarında dururlar.

II. İlk Koşul: Saldırganlığın Askeri Olarak Yenilmesi

Sadece güvenlik garantileri yeterli değildir. Yürürlükte olmayan mutabakatlar boşunadır. 1994 tarihli Budapeşte Mutabakatı, yapısal caydırıcılık olmadan verilen ciddi taahhütlerin başarısız olabileceğini göstermiştir.

Ukrayna, güvenlik garantileri karşılığında taktik ve stratejik savaş başlıkları da dahil olmak üzere dünyanın en büyük üçüncü nükleer cephaneliğinden vazgeçti. Bu garantiler işgali engelleyemedi.

Acı gerçek şudur:

Yalnızca Rusya'nın saldırganlığının açık bir askeri yenilgiye uğratılması, Ukrayna'nın bağımsızlığını sürdürülebilir bir şekilde güvence altına alabilir.

Bu şu anlama gelir:

- Ukrayna'nın toprak bütünlüğünün tam olarak yeniden sağlanması.
- Rus kuvvetlerinin işgal altındaki tüm Ukrayna topraklarından çekilmesi.
- Rusya'nın istediği zaman saldırganlığa yeniden başlama yeteneğinin ortadan kaldırılması.

Donmuş çatışmalar barış değildir. Bunlar ertelenmiş savaşlardır.

Kalıcı istikrar netlik gerektirir: saldırganlık kesin bir şekilde başarısız olmalıdır.

III. Hesap Verebilirlik: Modern Bir Nürnberg

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Müttefik güçler uluslararası hukuku yeniden şekillendiren bir ilke ortaya koydu: saldırgan savaş bir suçtur.

Nürnberg Mahkemesi sadece zulümleri cezalandırmadı. Savaş başlatma eyleminin kendisini suç saydı.

Rusya, Nürnberg Duruşmalarına katılarak bu ilkeyi onayladı. Şimdi bu ilkenin var olmadığını iddia edemez.

Bu nedenle adil bir çözüm şunları içermelidir:

- Rusya'nın saldırı suçu için uluslararası bir mahkeme.
- Ukrayna'nın işgalini planlayan ve gerçekleştirenlerin yargılanması.
- Ukrayna'da belgelenmiş savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar için hesap sorulması.

Adalet intikam değildir, caydırıcılıktır.

Hesap verebilirlik olmazsa, gelecekteki liderlere verilecek ders çok basit olacaktır: Politik olarak hayatta kalırsanız, yasal sonuçlardan kaçabilirsiniz.

Bu dersin geçerli olmasına izin verilmemelidir.

IV. Tazminat ve Yeniden İnşa

Ukrayna muazzam bir yıkıma maruz kalmıştır: harap olmuş altyapı, yerle bir olmuş şehirler, yerinden edilmiş aileler ve kaybedilmiş nesiller. Ukrayna'nın müttefikleri de savaşta Ukrayna'yı desteklemek için

milyarlarca dolarlık yatırım yapmıştır. Her şeyin telafi edilmesi gerekmektedir.

Ukrayna'nın yeniden inşası büyük ölçüde aşağıdakilerle finanse edilmelidir:

- El konulan Rus devlet varlıkları.
- Yapılandırılmış tazminat mekanizmaları.
- Savaş sonrası Avrupa'yı örnek alan uluslararası yeniden inşa çerçeveleri.

Ukrayna'nın savunması sadece kendisini değil, aynı zamanda daha geniş Avrupa kıtasını ve

ötesini de korumuştur. Bu fedakarlıklar sadece sözde değil, maddi olarak da tanınmalı ve telafi edilmelidir. Ayrıca, Ukrayna'yı destekleyen müttefikler de tazmin edilmelidir.

V. Nükleer Sorumluluk ve Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi

Bu çatışmanın merkezinde kaçınılmaz ve temel bir mesele bulunmaktadır.

Dünyanın en büyük nükleer cephaneliğinin korunması altında Ukrayna'ya saldırı suçu işleyen

Rusya'nın, yenilgiden sonra bu cephaneliği elinde tutmasına izin verilemez.

Rusya'nın nükleer cephaneliğini elinde tutmasına izin vermek, küresel nükleer silahların

yayılmalarının önlenmesine yönelik sistemin güvenilirliğini yok edecektir.

Ukrayna, Rusya'nın Ukrayna'nın egemenliğine ilişkin verdiği garantiye dayanarak nükleer silahlarını iyi niyetle Rusya'ya devretti. Ardından

Rusya bu garantiyi ihlal etti. Saldırgan taraf olan Rusya, saldırı ve zulümler gerçekleştirdikten sonra nükleer kalkanını elinde tutarsa, dünyaya verilecek mesaj çok net olacaktır: Nükleer silahlar, egemenliğin tek gerçek garantisidir.

Böyle bir emsal, felaketle sonuçlanacaktır.

Bu durum:

- Nükleer şantajı bir politika aracı olarak normalleştirecektir.
- Avrupa ve Asya genelinde nükleer silahların yayılmasını teşvik edecektir.
- Ukrayna'yı nükleer silahlanmayı yeniden gözden geçirmeye zorlayacaktır.
- On yıllardır süren silah kontrol çabalarını baltalayacaktır.

Bu yol açılmamalıdır.

Bu nedenle, kalıcı bir çözüm uluslararası güvenlik alanında yeni bir ilke getirmelidir:

Eğer bugün, Nürnberg benzeri yeni bir uluslararası mahkeme, bir nükleer devletin başka bir devlete karşı sürekli saldırganlık ve sistematik savaş suçları işlediğine karar verirse, o saldırgan nükleer devlet nükleer cephaneliğinden vazgeçmek zorunda bırakılmalıdır. Bu, uluslararası hukuka dahil edilmesi ve uygulanması gereken yeni bir ilkedir.

Tıpkı savaş sonrası Almanya ve Japonya'nın saldırı amaçlı askeri kapasitelerinden arındırılması gibi, savaş sonrası Rusya da uluslararası denetim altında doğrulanabilir ve uygulanabilir bir nükleer silahsızlanma sürecinden geçmelidir. Nükleer silahları imha edilmelidir. Fırlatma sistemleri etkisiz hale getirilmelidir. Nükleer baskı kapasitesi kalıcı olarak ortadan kaldırılmalıdır.

Bu intikam değildir; yapısal bir önlemdir.

Aynı zamanda, küresel düşüncede uzun zamandır ihtiyaç duyulan bir dönüşümün başlangıcıdır: nükleer silahlar, emperyalist genişlemenin sigorta poliçesi olarak hizmet edemez.

Saldırgan nükleer devletlerin cephaneliklerini hiçbir değişikliğe uğramadan korumalarına izin verilirse, nükleer silahların yayılmasının önlenmesine yönelik düzen çöker. Saldırganlık silahsızlanmaya yol açarsa, mantık tersine döner. Dünya, temkinli ama anlamlı bir şekilde, nükleer bağımlılığı azaltma yönünde ilerler.

Nükleer silahlar ya saldırganlar için kalkan olarak kalır ya da daha karanlık bir çağın kalıntıları haline gelir.

Küresel güvenliğin geleceği, bu savaşın hangi dersi vereceğine bağlıdır.

VI. Rusya'nın Tutumunun Yeniden Şekillendirilmesi

Amaç, Rusya'nın bir ulus olarak yok edilmesi değil, emperyalist saldırganlık doktrininin ortadan kaldırılmasıdır.

Sürdürülebilir barış için şunlar gereklidir:

- Ukrayna'nın egemenliğinin resmi olarak tanınması.
- Rusya'nın yayılmacı ideolojisinden vazgeçmesi.
- Rusya'nın demokratik dönüşümü.
- Holodomor gibi Stalinist zulümler de dahil olmak üzere tarihi suçların kabul edilmesi.

Savaş sonrası Almanya, köklü bir dönüşümün mümkün olduğunu göstermektedir. Uluslar değişebilir — ancak dönüşüm, yenilgi ve gerçekle yüzleşmeyle başlar.

VII. Demokratik Kurumların Güçlendirilmesi

Savaş, küresel yönetimdeki zayıflıkları ortaya çıkarmıştır.

Gerekli reformlar şunlardır:

- Birleşmiş Milletlerin yeniden canlandırılması.
- Devam eden saldırganlığı koruyan veto mekanizmalarının yeniden gözden geçirilmesi.
- Toplu güvenlik taahhütlerinin güçlendirilmesi.
- Sürekli saldırganlık ve savaş suçlarına karışan devletlerin ayrıcalıklı uluslararası rollerden açıkça men edilmesi.

Uygulanmayan hukuk anlamsızdır. Yasa uygulaması güvenilirliği geri kazandırır.

VIII. Daha Geniş Jeopolitik Bağlam

Ukrayna'daki sonuç, küresel beklentileri şekillendirecektir.

Saldırı başarılı olursa:

- Başka yerlerde benzer eylemler için eşik düşecektir.
- Küresel olarak yayılcı emeller cesaretlenecektir.
- Avrupa, Asya ve başka yerlerdeki caydırıcılık zayıflayacaktır.

Saldırı kesin olarak başarısız olursa:

- Toprak egemenliği pekişecektir.
- Caydırıcılık güçlenecektir.
- Toprak genişletme hırslarının bedeli artacaktır.

Dünya izliyor — kendi stratejik seçeneklerini değerlendirenler de dahil.

IX. Demokratik Sorumluluk

Dayanışma beyanları yetersizdir. Strateji, söylem ve kaynaklar arasında uyum gereklidir.

Ukrayna'nın savunması şunlara bağlıdır:

- Askeri destek.
- Mali destek.
- İstihbarat işbirliği.
- Gelişmiş teknolojik altyapı.

Modern savaş, uydu sistemleri ve iletişim ağları da dahil olmak üzere stratejik teknolojilerin savaş alanındaki sonuçları belirleyebileceğini ortaya koymuştur. Demokrasiler, ulusal güvenlik söz konusu olduğunda, kritik savaş zamanı altyapısının yalnızca özel sektörün elinde kalmamasını ve demokratik denetim dışında bırakılmamasını sağlamalıdır.

Varlık mücadelesi niteliğindeki çatışmalarda, devletlerin stratejik varlıkları korumak için yasal yetkisi vardır. Demokratik hesap verebilirlik, teknolojik güçle eşdeğer olmalıdır.

X. Savaşın Ötesindeki Vizyon

Ukrayna galip gelirse, sonuç sadece düşmanlıkların sona ermesi olmayacaktır.

Bu, şunları ifade edecektir:

- Avrupa güvenlik yapılarına entegre olmuş egemen bir Ukrayna.
- Caydırıcılık yeteneğine sahip, yeniden canlanmış bir NATO.
- Kendi güvenliğini savunmaya hazır bir Avrupa.
- Sınırların zorla değiştirilemeyeceğinin küresel olarak yeniden teyit edilmesi.
- Hesap verebilirliğe dayalı, güçlendirilmiş bir nükleer silahların yayılmasını önleme rejimi.

Adalet üzerine kurulu barış kalıcıdır. Korku üzerine kurulu barış çöker.

Sonuç: Zaferin Tanımı

Ukrayna için zafer Őu anlama gelir:

1. Ukrayna'nın toprak bütünlüğünün yeniden sağlanması.
2. Rusya'nın saldırganlığının askeri olarak yenilgiye uğratılması.
3. Rusya liderliğinin uluslararası cezai sorumluluğunu üstlenmesi.
4. Soykırım, savaş suçları, zulüm ve insanlığa karşı suçlar için tazminat ödenmesi.
5. Ukrayna ve müttefikleri için tazminat ve yeniden inşa.
6. Tüm Ukraynalı çocukların, savaş esirlerinin ve sivillerin geri dönüşü.
7. Saldırgan devlet olarak Rusya'nın uygulanabilir nükleer silahsızlandırılması.
8. Rusya'nın askeri güçlerine kısıtlamalar da dahil olmak üzere, Avrupa ve küresel güvenliğin yapısal reformu.
9. Rusya'nın, imzalamıŐ ancak bugüne kadar uymamıŐ olduğu önceki uluslararası barış anlaşmalarına uyması.

Bu maksimalizm değildir. Nükleer bir dünyada gerçekçiliktir.

Eğer nükleer silaha sahip bir devlet işgal edebilir, yıkıma yol açabilir, suç işleyebilir ve yapısal olarak değişmeden bu süreçten çıkabilirse, uluslararası düzen sürdürülemez hale gelir.

Eğer saldırganlık bunun yerine yenilgiye, hesap verebilirliğe ve silahsızlanmaya yol açarsa, 21. yüzyıl hâlâ daha istikrarlı bir düzene doğru ilerleyebilir.

Ukrayna'nın zaferi sadece ulusal bir hedef değildir. Bu, hukukun g¼c¼ sınırlayıp sınırlamadığının — ya da g¼c¼n hukuku ge¼ersiz kılıp kılmadığının bir sınavıdır.

Tarih bu anı s¼zlerimizle yargılamayacaktır. Yargılayacağı Őey, eylemlerimiz ve ardından gelecek barıŐın yapısı olacaktır.

Ve bu barış, saldırganlığın başarısız olmasını, adaletin galip gelmesini ve n¼kleer baskının bir daha asla fetih i¼in bir kalkan haline gelmemesini sağlamalıdır.